

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 28. ФЕВРУАРА 1887.

* ГОДИНА XII. *

ПОЗОРИШТЕ

* БРОЈ 2. *

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

РУСКО ПОЗОРИШТЕ У ГОДИНИ 1886.

Руски лист „Ново време“ саопштава о царским позориштима у Петрограду у години 1886. ове занимљиве податке:

„Драматеко позориште (александринско) имало је 1885 год. 222.439 рубаља прихода, а 1886 године 220.974 руб., дакле мање него прошле године; но у тај приход ушло је и 40.000 рубаља, што су донеле „Чаробне пијулеле“ у маријинском позоришту, тако, да је александринско позориште заслужило 42.000 руб. мање него год. 1885. Зар то није назадак?! И ваља запамитити, да у Петрограду има само једно драматеко позориште, коме нема конкуренције. А нита би тек било, да поред александријског има још које редовно позориште, као што је то у Москви! И репертоар је гори него у год. 1885. Год. 1885 давано је 19 комада, а ове године свега 15; прошле године било је 3 драме, 10 комедија и водвиља; а сада — 1 драма, а остало комедије и водвиљи. Оскудан је репертоар и у томе, што се узимају по неколико комада од једног истог писца: 3 комада од Гњедића, 2 од кнеза Мешчерског, 2 од Куликова, 2 од Крилова. Добар успех имала је само „Семља“ (Породица) од Крилова. Тај комад и „Чаробне пијулеле“ (на маријинском позоришту) донели су највише прихода:

Ево прихода, што су га дали нови комади: „Чаробне пијулеле“, у 18 представа 40.000 рубаља; „Породица“, у 20 пута 31.000 р.; „Болезнни сердца“, од Мешчерскога, у 12 пута 16.700 р.; „Самородокъ“, од Ге-а и Салова, у 12 пута 15.000 р.; „Тешенька“, од Куликова, у 12 пута 14.700 р.; „Милијон“, од Мешчерскога, у 6 пута 9.400 р.; „Старая сказка“, од Гњедића, у 6 пута 7.130 р.; „Машта и живот“, од Куликова, у 7 пута 5.700 р., итд. — „Волшебне пијулеле“ биле су по александринско позориште заиста чаробне. Већи део осталих комада могао је остати у портфелју управе, јер нису пружили ни публици уживања, ни управи дохотка, ни књижевности добитка, ни глумицама благодарна посла.

Једина је утеша, што се на плате представљачког особља мање потрошило: 1885 године потрошено је 212 хиљада, а 1886 год. 200

хиљада руб. А та свота на плате за то је мања, што су иступили Давидов и Петипа, који су заједно имали 1.400 руб. плате. И ако је било прихода 200 хиљада, т. ј. 20 хиљада више, него што је плата глумачка, треба узети на ум, да у 220 хиљ. спада још и хонорар писцима, а у 200 хиљ. садржи се само плата глумцима, г. Потјехину и редитељима. Трошкови око позоришта, плата чиновницима и слугама, огрев, осветљење, оркестар, издатци око инсценисања комада итд. све то не долази у ту своту. Свакако је дефицит позоришни доста замашан, по свој прилици да износи око 150.000 рубаља. Но најбоље за царско позориште дефицит је нузгредна ствар, а главно је — што то позориште не одговара своме задатку и ишто очевидно онада:

Особље глумачко састоји се из 94 лица: 38 глумаца и 56 глумица. Не појмимо, од куд така несараазмерица. Сви глумци добијају 75.000 руб., а све глумице 100.000 руб. плате. Ни подела рада није саразмерна. Кад се подели износ или свакога глумца и глумице са бројем колико су пута играли, то добијамо овај ред, и то:

1. Код Глумаца:

Зубов	180	руб.	за један пут
Писарев	140	"	"
Горбунов	91	"	"
Свободин	76	"	"
Арди	69	"	"
Сазонов	60	"	"
Далматов	52	"	"
Варламов	51	"	"
Шкарин	38	"	"
Трофимов	33	"	"
Шемајев	32	"	"
Осокин	29	"	"
Панчин	23	"	"
Чернов	18	"	"
Аполонски	10	"	"
Локтев	6	"	"
Иванов II.	6	"	"
Степанов	5	"	"

2. Код глумица:

Бренко-ва . . . . . 1,200 рубаља за један пут

Степанова . . .	800	рубаља за један пут
Магнус-ова . . .	600	" " "
Љадова . . .	250	" " "
Иљинскаја . . .	240	" " "
Стрепетова . . .	190	" " "
Васиљева . . .	161	" " "
Дјужикова . . .	149	" " "
Савина . . .	140	" " "
Стрјелскаја . . .	100	" " "
Абаринова . . .	93	" " "
Федорова . . .	91	" " "
Жуљева . . .	91	" " "
Хљебникова . . .	80	" " "
Александрова . . .	70	" " "
Читау-ова . . .	63	" " "
Левкејева . . .	60	" " "
Памченко . . .	51	" " "
Абаринова II. . .	33	" " "
Чистјакова . . .	30	" " "
Славина . . .	10	" " "
Смирнова . . .	6	" " "

Итд. итд.

Пада у очи, да глумци више раде него глумице, и међу њима нема таке страшне несарамерице као међу глумицама. Највиша наплата за један излазак (једно представљање) за глумца је 180 рубаља, а за глумицу 1,200 рубаља. Гђа Савина сматра се за прву глумицу, а стоји 9-та по реду размера новаца за излажење. Гђа Бренекова-играла је само један пут и њено излажење на позорници стоји 1,200 руб. Која женска не би желела таку плату? Гђа Магнус-ова играла је такођер један пут, гђа Љадова 6 пута, гђа Иљинскаја 25 пута, гђа Стрепетова 32 пута, гђа Васиљева 31 пут, итд. Највише од свију играла је гђа Смирнова, на име 94 пута, за њом гђа Савина 87 пута и кћа Жуљева 82 пута. — Од глумаца: Варламов играо је 142 пута, Ремизов 126, Сазонов 120, Степанов I. 114, Апогонски 112, Локтев 106, Далматов 92, Трофимов 92, Панчин 87, Арди 79, Свободин 71 пут, итд.

Нама се чини, да би управа са 200 хиљада рубаља могла образовати изврсно глумачко особље, да би могла изврсно наградити не само главне глумце и глумице — сви они ради играју, и није њихова кривица што су многи тако мало играли — него и другостепене. Међу глумицама другога реда има их са свим излиницима, које нису ни мало од потребе, те забадава вуку плату. Сад и. пр. 20 глумица, које добијају по 600 руб. плате, што чини, 12.000 р., и 6 по 800 р., што чини 4.800 р. — тих 26 глумица могло би лепо заменити 16 њих, па да им се даде и боља награда.

Ако друкчије не иде, у крајњем случају решило би се уредништво „Новог Времена“, да уз залог од 200 хиљада рубаља — приход у

години 1886 — састави позоришну дружину и да за годину дана позориште и репертоар дигне на таку висину, на каквој оно при садашњем поретку никда није стајало нити може стајати. Ми се не шалимо. Ако то не учнимо, нека нам пропадне залог. Узмите на ум, да је малоруска позоришна друžина за нека два месеца имала више од 50.000 рубаља прихода, па још у мањеном позоришту и са репертоаром на малоруском језику. Узмите на ум, да је сав тај приход дошао од интелигенције, од ћачке омладине, официра, професора, доктора, књижевника, од светских људи, од људи из вишег круга. Свата интелигенција напушта Александрино позориште, остављајући га случајној публици. Не треба тумачити, да је то мода: то се објашњује ваљаошћу позоришта и изврсним распоредом г. Кропивницикога . . .

На завршетку да кажемо што и о промени у глумачком особљу. Сами су иступили Давидов и Петиша; добили су отпуст: Иванов, Ј., Константинов, Медвједев, Макаров-Јуњев, Степанов II., сва петорица добијали су заједно 4.100 рубаља; умрли су: Бродников и Васиљев I., који су добијали по 1.200 руб. Примљени су: Дмитријев (1.200 руб.), Стремљанов 1.200 р.) Вајнберг (800 р.) и Корвин-Круковски (600 р.). Добиле су отпуст глумице: Бестужева (1.200 р.), Долина, Зеленова, Постникова и Енгелова (свака по 600 р.) Примљене су: Мичурина (1.500 р.), Каратигина (800 р.), Горскаја, Коврова, Пономарескаја, Соловјева Тулина — све са платом од 600 руб. Озбиљна је аквизиција само гђа Мичурина, но она се у течају сезоне само 3 пут појавила.

Из балетне трупе отишла је даровита балерина Е. П. Соколова и капелник Панков. На његово место позван је Италијанац Дриго. Гђа Цукијева привукла је публику у обе сезоне и имала је свагда огромна усјеха.

Из француске трупе иступило је неколико вељаних глумца. У осталом француска је трупа врло добра и многи комади из новог и старог репертоара приказују се прекрасно. У место Дјелтомба намештен је Ланжале за редитеља.

У немачком позоришту имао је минуле године Лудовик Барнај приликом свога гостовања огромна успеха у улогама „Отела“ и „Кина“; а не мањи успех постигао је као Моњкоа, као „Лир“, а тако исто одликовао се и у неколико улога младачких стараца у салонским комадима.

После летњих ферија особљо немачког позоришта изменило се готово са свим. За прве улоге ангажовани су глумци: Ојден, Стал, Шулце, и глумице: гђе Бертенс-ова и Фрелих-ова, те се врло лено могу представљати комади објубљених немачких драматурга: Мозера, Ларонжа, Блументала и Шентана; а има изгледа, да

ће се моћи давати и класички комади, ради којих су позвани још Кестер и гђа Диркес-ова — али обе ове снаге слабије су по даровитости од својих другова. Присуност гђе Верде-јеве, Енглунд-ове, Пу-шове и Ширмер ове, а тако исто и г. Бока, Шасерта, и Ференци-ја даје могућности, да ће се и оперете виђати на немачкој позорници.

Од нових комада имали су особита успеха: „Mit Vergnügen“ и „Die Sternschnuppe“, од Мозера, од којих је сваки до 10. пута приказиван. А од оперета доносио је редовно прихода „Цигански барон“, од Штрауса, и пред нову годину „Вице-адмирал“, од Милокера. Класични комади, као: „Фијеско“ и „Гец фон Берлихнгей“, нису имали успеха.“

ЛИСТИЈА.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Српска народна позоришна дружина*) бавила се у Сентомашу од 1. јануара до 15. фебруара о. г. За то време давала је 27 представа, и то 8 ван предплате, 1. кориснику, и 18 у претпилати. Била је и представа за децу, и то: „Милош Обилић“. Претпилата на 18 представа износила је 1268 фр. Осим тога пало је на каси свега, са ванпрепилатним представама заједно: 1052 фр. 60. и. Приход је износио свега: 2620 фр. 60. и. Расход: 2618. фр. 47 И чак је било сувештица: 2 фр. 13. и. Из Сентомаша отишла је дружина у Ст. Бечеј, где ће се бавити до почетка цврте недеље, и онда долази у Нови Сад на прославу 25-годишњице српског народног позоришта.

РУСКО ПОЗОРИШТЕ.

(*Јубилеј гђе Н. А. Никулине*.) „Московскија Вједомости“ пишу о 25-годишњици глумовања гђе Надежде Алексејевне Никулине ово:

„Наше позориште („Мали театар“ у Москви) ступило је сад у стадијум самих јубилеја. То је знатна појава. Читава плејада уметника, што су управо главни ослонац нашем позоришту, долази сад готово у једно исто време на ред, да им се призна њихово 25-годишње делање на пољу глумачке уметности. Јубилеј — то је опште признање јавних, општих заслуга, које су нераздвојно спојене с дугим редом година, посвећених непрекидном служењу за бљитак општинства. Плејада наших артиста-јубилара, то је плејада људи, који су на најлеј очи посветили најлепши дане свога живота своме уметничком позиву. Ти су јубилари ступили већ у прве редове, у којима су били пре други, па их је нестало. Они су данас постали прваци и вође на пољу позоришне уметности, они су у пуном цвету својих дарова и својих сила. Но колико се радујемо јубилејима заслужних наших уметника, толико нас некако и нехотице обузима нека брига и зебња, шта ће бити у будућности. Где су нам нове снаге, које ће да прихвате заставу уметности и које ће је носити тако високо као

што је носе наши уметници-јубилари? Ово „јубилејно“ доба буди, истина, у наје лепе успомене, али нас уједно и — узнемирује, задаје нам бриге за будућност!

Надежди Алексејевној Никулијној било је 12 година, кад је у њој поникла жеља, да се пошто по то ода позоришту. Отац и цела породица јој били су томе противни. Ствар се на послетку сршила, као што се у тим приликама обично сршише. Отац се опирао готово целу годину дана, па је најпосле попустио молбама своје керке и дао је у позоришну школу. Ах, тада је још постојала школа за будуће уметнике!

Девојче је имало кајда већу способност за играње, те је управа хтела да је начини балерином. Но она се сама отимала за драматском уметношћу. Отац се заузме за кћер и рече, да ће је узети из школе, ако јој не допусте, да се занима оним, на што осећа позива. Надзорница позоришне школе З. М. Никољска прва је приметила у Никулине дар за глумачку уметност, те је девојче преведено у драматски разред Дмитревскога и препоручено нарочитој пажњи његовој. Кад јој је било 16 година, почела је под руководством Дмитревског приказивати мање улоге на „Малом театру.“ Први пут ступила је на позорницу 6. декембра 1861. у водвиљу: „Узајамна обука.“ За тим је играла у комадима: „На хлеб и на воду“, „Пансионарка“, итд.

Кад је Љвов постао управитељем московских позоришта, намештен је за учитеља драматске уметности у позоришној школи И. В. Самарин и у школу су уведене суботом ђачке представе. По речима саме гђе Никулине, она и све што су с њоме биле заједно у школи, „имају само Љвову да захвале за свој артистички и умни развитак“. Како много вреди управитељ стручњак, који зна шта је уметност!

Године 1863. изашла је Н. А. Никулина из школе и примљена је за глумицу на „Малом театру.“ Дали њеја рад и напредовање познато нам је, те га није нужно објашњавати. Две су чињенице развиле и усавршиле дар гђе Нику-

лине: никола и стручан управитељ, који разуме свој посао. Заслуге пок. Јбова још нису до сад достојно оцењене, а заиста их ваља признати, јер су оне велике као и заслуге самога А. Н. Островскога, кога нам је не давно из небуха смрт отргла!

Као што се могло и очекивати, гђи Никулиној учињен је читав низ овација. Уметницају је публика при појаву њеном поздравила дуготрајним громким тапирањем и радосним клицањем. Између чинова предавали су гђи Никулиној цвеће, венце и дарове. Кад се свршила представа, изазвали су уметницу и док се она клањала публици, наједан пут се дигне друга завеса и на позорници се појави целог глумачке особље „Малог позоришта“, једни у грађанској оделу, други у костиму свршене представе, и представе, која ће настати. Редитељ Черњевски прочитao је гђи Никулиној адресу од њезиних другова; гђе Акимова и Федотова предале су неке дарове на јастучију, па су се пољубиле с јубиларком. За тим је приступила депутација од балетног кора. Горбунов донео је венац и поздрав од петроградског позоришта, а Бурлак је завршио свечаност прочитањем адресе и поднашањем венца од одеског позоришта. Почетак његова поздрава беше веома леп: „С топлога југа доносим вам топли поздрав“ — а посle је рекао: „Другови моји поручили су ми, да вам ставим тај венац на главу“, и он то учини. И тај поздрав дирнуо је гђу Николину необично и довео је до суза. Исправа је била врло љупка и весела, цело време се смешила, но при крају је плакала од препуне среће. Како хоћете, али ја држим, да сузама има места само при опроштајним јубилејима, као што је био јубилеј И. В. Самарина. Али при јубилејима, који се дају у цвету живота, снаге и уметничког делања, ту ваља да се изрази само радост и задовољство.“ — тр —

У М Е Т Н О С Т .

(Дилетантска представа код руског канцелара Гирса.) Једна од најсјајнијих забава овог зимије сезоне била је у Петрограду 10. фебруара о. г. код руског министра спољашњих послова Н. К. Гирса. Била је то представа, коју су давали аристократски љубитељи позоришне уметности, који по каткад приређују таке представе пред аристократском публиком. Као што „Новоје Времја“ јавља, стекла се 10. фебруара у вече највећа и најдобраја госпоштина петроградска у „балској“ дворани код министра Гирса. Ту је био цар и царица, престолонаследник, велики кнезови, кнегиње, представници високе руске аристократије, министри, ќенерални ађутанти, итд. заједно са посланицима страних двора и вишим чиновима дипломатског кора, итд.

Било је ту небројено много дворских госпођа и госпођица и других отмених аристократских дома са орденским врцима и знацима на велепеној тоалети. Ту се могле видети измешане руске и стране униформе са разним орденима, лентама и зvezдама, па чак и типична лица представника далеког истока. Јапански министар марије гроф Сајго у богатом, златом извезеном мундиру јевропскога кроја, заједно са два поморска официра, а тако исто и чланови китајске мисије у њиховом народном оделу обратили су на се особиту пажњу. Сви ходници, дворане и остale одаје биле су осветљене електричном, меком светлошћу. Позорница је устројена била у великој „балској“ дворани, а у првеној дворани, која је укraщена од скора портретима свих руских канцелара и министра спољашњих послова од времена Петра велика амо, била је постављена трпеза за цара и царину и чланове царске породице. Гостију — ма да је био строг избор — дошло је толико много, да су у позоришну дворану могли стати само царска породица, женске и неколико чланова дипломатског кора. Остали су гледали, колико су могли, из побочних дворана.

Око 9 часова у вече увео је домаћин Гирс њихова Величанства и царску породицу у дворану позоришну. Тад се одмах почела представа; а приказана су два комада, и то: француска шаљива игра у 3 чина „Bataille de dames“ (Женски рат) и пала В. Крилова „Завариль каншу — расхлебывай (Кад си скувао кану — а ти је и кусај).

Дилетанти приказивали су своје улоге тако поуздано и вешто, као што се то тенико догађа код обичних љубитеља, који припадају вишем петроградском друштву. У „Женском рату“ особито се донала кнегиња Кантакузен-Сперанска (као грофица Отрвалска), а у музичким улогама: Ушаков, кнез Волконски и гроф Н. Адлерберг. Криловљеву палу одиграли су слободно, лено и весело кнегиња Е. П. Урусова, Е. И. Столинина, О. Н. Хвојчинска, Н. И. Оглонџијева, М. И. Арапова, кнез Н. В. Шаховској, проф Д. Н. Толстој, С. Д. Сазонов, А. А. Левашев, Н. А. Кислински и А. И. Хвојчински. Цар је сваки час давао знак гледаоцима за пљескање. После првог чина пала је царска породица чај у првеној дворани, а по свршетку представе служена је ту вечера високој породици. Остали гости так, који су хтели вечерати, могли су се обратити многобројним бифетима, пуним красних јела, шампанца и финих вина. Око два сахрана по поноћи почели су се гости разилазити. Сви су понели собом пријатан утисак са те лепе и ретке забаве. — тр —

Издаје управа српског народног позоришта.